

PM 2015:118 RVI (Dnr 110-722/2015)

Barnombudsmannens anmälningsskyldighet (Ds 2015:22)

Remiss från Socialdepartementet

Remisstid den 27 augusti 2015

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Barnombudsmannens anmälningsskyldighet” (Ds 2015:22) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Ewa Larsson anför följande.

Ärendet

Den 1 januari 2013 ändrades bestämmelserna i socialtjänstlagen gällande anmälningsskyldighet. Skyldigheten att anmäla till socialnämnden för den som har kännedom om eller misstänker att ett barn far illa gäller dock inte myndigheten Barnombudsmannen. Barnombudsmannens anmälningsskyldighet regleras i stället i lagen om Barnombudsman, och skiljer sig från den i socialtjänstlagen. Detta har medfört tillämpningsproblem hos myndigheten.

I promemorian föreslås att Barnombudsmannens anmälningsskyldighet avseende barn som far illa i lagen (1993:335) om Barnombudsman ändras på så sätt att den blir överensstämmande med anmälningsskyldigheten i socialtjänstlagen (2001:453). I promemorian föreslås också att Barnombudsmannen ska ges möjlighet att lämna uppgifter av betydelse för tillsyn till tillsynsmyndigheten för socialtjänsten och hälso- och sjukvården, Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Staden har fått förlängd svarstid till den 27 augusti 2015.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till förslagen i promemorian.

Socialnämnden stödjer förslaget i sin helhet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna.

Mina synpunkter

Kommunens socialtjänst har ett särskilt uppdrag att värna utsatta barns och ungas rätt till god omvårdnad och likvärdiga uppväxtvillkor. Det är därför av största vikt att kommunen i ett tidigt skede får kännedom om barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa. Myndigheter och andra verksamheter som arbetar med barn har en skyldighet att anmäla till socialnämnden om de får kännedom om sådana omständigheter, och andra aktörer och privatpersoner uppmanas att göra det samma.

Att en myndighet som Barnombudsmannen, som i stor omfattning träffar barn som kan befinna sig i utsatta situationer, inte har samma skyldigheter och råder under samma villkor som andra myndigheter och verksamheter som arbetar med barn är därför inte bra. Jag välkomnar därför utredningens förslag och delar stadsledningskontorets bedömning att det är viktigt att det inte ställs olika krav på de myndigheter som har anmälningsskyldighet och att samma kriterier för anmälningsskyldigheten som gäller enligt socialtjänstlagen även bör gälla för Barnombudsmannens anmälningsskyldighet. För att de barn och unga som kommer i kontakt med barnombudsmannen ska känna sig trygga med hur deras berättelser hanteras, är det som utredningen påpekar viktigt att myndigheten ger tydlig information om vad anmälningsskyldigheten innebär och upplyser om möjligheten att vara anonym.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Barnombudsmannens anmälningsskyldighet” (Ds 2015:22) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 12 augusti 2015

EWA LARSSON

Bilaga

Remissen ”Barnombudsmannens anmälningsskyldighet” (Ds 2015:22), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Den 1 januari 2013 ändrades bestämmelsen i socialtjänstlagen gällande anmälningsskyldighet. Formuleringen ändrades både för allmänheten och anmälningsskyldiga till att anmälan bör respektive ska göras vid kännedom om eller misstanke om att ett barn far illa. Den nya formuleringen förutsätter inte någon förkunskap om socialtjänstens arbete och anmälaren behöver inte sätta sig in om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

Anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen gäller inte för myndigheten Barnombudsmannen. Den regleras i lagen om Barnombudsman och skiljer sig i nuläget från formuleringen i socialtjänstlagen. Barnombudsmannen ska genast anmäla till socialnämnden om ombudsmannen i sin verksamhet får kännedom om att ett barn misshandlas i hemmet eller om det i annat fall måste antas att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

I promemorian framgår att nuvarande lagstiftning har inneburit vissa tillämpningsproblem hos myndigheten då Barnombudsmannens anmälningsskyldighet är mer begränsad och svårare användbar än anmälningsskyldigheten enligt SoL för andra myndigheter och yrkesverksamma vars verksamhet berör barn och unga. För att Barnombudsmannen ska vara skyldig att göra en anmälan krävs det en ganska hög grad av sannolikhet för att det behövs åtgärder från socialnämndens sida. Det är också Barnombudsmannens ansvar att värdera de uppgifter som myndigheten har tagit del av. Barnombudsmannen har således getts ett större utrymme för egen bedömning i jämförelse med andra verksamheter som arbetar med barn och unga. Dessutom har Barnombudsmannens kontakter med barn och unga ökat genom åren vilket medför att myndigheten oftare får indikationer som kan föranleda att en anmälan ska göras till socialnämnden.

I promemorian föreslås att Barnombudsmannens anmälningsskyldighet avseende barn som far illa i lagen (1993:335) om Barnombudsman ändras på så sätt att den blir överensstämmande med anmälningsskyldigheten i socialtjänstlagen (2001:453).

I promemorian föreslås också att Barnombudsmannen ska ges möjlighet att lämna uppgifter av betydelse för tillsyn till tillsynsmyndigheten för socialtjänsten och hälso- och sjukvården, Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Genom denna möjlighet tillförsäkras barnets rättigheter på ett effektivt och mer funktionellt sätt. Detta har av sekretesskäl inte varit möjligt tidigare.

För Stockholms stad gäller att det i enlighet med stadens organisation är stadsdelsnämnderna som har att utföra de uppgifter som i förslagen formuleras som socialnämndens ansvar. Lagändringarna föreslås trädde i kraft den 1 april 2016.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 juni 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till förslagen i promemorian. Kontoret delar bedömningen att det är viktigt att det inte ställs olika krav på de myndigheter som har anmälningsskyldighet och att samma kriterier för anmälningsskyldigheten som gäller enligt socialtjänstlagen även bör gälla för Barnombudsmannens anmälningsskyldighet. Det gör även regelverket mer konsekvent och förutsägbart för den enskilde. Barnombudsmannen har numer också ökad kontakt med barn och unga vilket stärker behovet av anmälningsskyldigheten.

Kontoret delar även uppfattningen att Barnombudsmannen bör ges möjlighet att uppmärksamma IVO på missförhållanden inom socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamhetsområden då tidig upptäckt av missförhållanden är av största vikt för de barn och unga som samhället åtagit sig ett särskilt ansvar att skydda.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen av ”Barnombudsmannens anmälningsskyldighet” (Ds 2015:22) får anses besvarad med vad som sagts i detta tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 juni 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer förslaget i sin helhet och delar promemorians och Barnombudsmannens uppfattning att det är viktigt att myndigheter som har anmälningsskyldighet behandlar information om att ett barn riskerar att fara illa på ett likvärdigt sätt och att samma kriterier för anmälningsskyldigheten som gäller enligt socialtjänstlagen även bör gälla för Barnombudsmannens anmälningsskyldighet. Det gör även regelverket mer konsekvent och förutsägbart för den enskilde. Förvaltningen delar även uppfattningen att Barnombudsmannen bör ges möjlighet att uppmärksamma IVO på missförhållanden inom socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamhetsområden då tidig upptäckt av missförhållanden är av största vikt för de barn och unga som samhället åtagit sig ett särskilt ansvar att skydda.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2015 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, och att ställa sig positiv till förslaget om att barnombudsmannens anmälningsplikt skärps.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 april 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om att Barnombudsmannens anmälningsskyldighet ska vara enligt den skarpare skrivningen i socialtjänstlagen.

Anmälningsskyldigheten i socialtjänstlagen anger att myndigheter och yrkesverksamma som i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa genast ska anmäla till socialnämnden.

Myndigheten har numer också ökad kontakt med barn och unga vilket stärker behovet av anmälningsskyldigheten.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2015 att lämna svar på remissen i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 maj 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Barnombudsmannens kontakt med barn och ungdomar har sedan bildandet successivt ökat och en del barn och ungdomar vänder sig till myndigheten för att få råd i enskilda ärenden. Att många barn och unga vänder sig till barnombudsmannen för råd ser förvaltningen som ett tecken på att myndigheten och dess roll som företrädare för barns rättigheter är känd samt fyller viktig funktion för att hänvisa barn, som ibland är väldigt utsatta, till rätt samhällsinstans. Det finns inget som framkommit i underlaget att Barnombudsmannen riskerar att tappa barn och ungas förtroende eller trovärdighet som representant för barn och unga i utsatta situationer om myndighetens anmälningsskyldighet ändras.

Förvaltningen anser att det är viktigt att Barnombudsmannen har samma lagstiftning som alla andra myndigheter som jobbar i verksamheter riktat mot barn och unga och att myndigheten har samma synsätt som i socialtjänstlagen.

Förvaltningen tycker det är bra med förändringarna i sekretess- och offentlighetslagen. Förändringarna möjliggör för Barnombudsmannen att kontakta tillsynsmyndigheten, IVO, om myndigheten får kännedom om strukturella brister hos till exempel institutioner, hem för vård- och boende (HVB) eller på särskilda ungdomshem som behöver åtgärdas och där det inte enbart räcker med att anmäla bristerna till socialnämnden.

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna.